

Diumenge 2 després de Nadal
Cicle C evangeli

PARLEM DE LA LLUM

El text, que es coneix com a pròleg del quart evangeli era probablement un himne a Jesucrist, anterior a la redacció de l'evangeli, usat en les reunions eucarístiques de les primeres comunitats cristianes i que Joan va adaptar per recolzar el seu pensament exposat en l'evangeli. En l'esmentat pròleg hi trobem ja els grans temes, que aniran apareixent en l'obra de Joan: la Paraula, la llum, la vida, la veritat.

El tema de la llum ocupa en l'esmentat pròleg un lloc important. Recordem que el text comença igual que l'Esclatua jueva: "Al principi". Si Gènesi arranca parlant de la creació del món, Joan vol fer adonar que amb l'esdeveniment Jesús comença una nova creació. Efectivament: el primer acte creacional a Gènesi és l'adveniment de la llum i en conseqüència la separació de la llum i les tenebres.

El text de Joan estableix una identificació entre Paraula, vida i llum. En a Paraula hi ha la vida i la vida és la llum (v.4). La llum és des de sempre en Déu i aquesta llum resplendeix en la foscor. La llum triomfa imposant-se sobre la foscor. El text s'apropa molt a Gènesi quan aquest parla de separació entre llum i tenebra. Aquesta separació de llum i tenebra té a Gènesi un caràcter creacional que li permet participar del triomf de l'ordre (cosmos) sobre la confusió (caos). Creació no és altra cosa que la supremacia de l'ordre per sobre la confusió. La llum resplendint en la foscor fa pensar en un suposat combat on la foscor ha intentat ofegar la llum, és a dir, diluir-la en les aigües caòtiques primordials on tota cosa perd el seu ser i la seva identitat.

Tant en Gènesi com en el pròleg de Joan la llum és present en i com a acte creador estretament unida a la Paraula creadora de Déu.

Pels lectors jueus era la Torà, la Llei la que existia des de sempre en Déu. Aquesta Torà (Llei) és llum i és veritat. La teologia del pròleg de Joan representa un gir respecte aquesta forma de pensar. En Joan és el Logos el qui està des de sempre en Déu. El Logos, la Paraula ocupa el lloc de la Torà. A partir de l'esdeveniment Jesús, que fa realitat el projecte de Déu (així cal entendre Logos), queda desvirtuada la Torà. La capacitat d'atorgar vida i llum la té ara Jesús, en tant que projecte de Déu, que pren volada.

Hi ha el perill de pensar que la veritat i la llum existeixen des de sempre en Déu però es queden en la vaporositat de la inconcreció. No és així: la llum il·luminació pels homes entra en la història i ho fa de la mà de Joan. Aquest, testimoni de la llum donarà testimoni de l'autèntica llum. El qualificatiu de veritable no és només un ornament literari. Posa en alerta davant les possibles falses llums. El Rotlle de la Guerra, un text esseni de la comunitat de Qumran, parla dels fills de la llum que lluiten contra els fills de les tenebres. És comprensible que el text de Joan vulgui advertir de que, quan parla de la llum, és refereix a la llum de Jesús i cap altra.

El text de Joan introdueix el matis de que la llum pot ser rebutjada. Per Joan tot el que no és llum de Jesús és tenebra. Tota opció per altres llums és opció per la tenebra que no pot atorgar mai la condició de fills de Déu. Aquesta només s'aconsegueix er l'adhesió inquebrantable a l'autèntica llum que dóna vida, la llum de Jesús.